

Doğu'nun Kalbi, Batı'nın Kalemi: Batı Edebiyatında Kudüs'ün Manevi Haritası

Gülten AKGÜL

<https://orcid.org/0000-0002-0476-6826>

gulakgul5@gmail.com

T. C. Millî Eğitim Bakanlığı

Kütahya/Simav Özel Eğitim Uygulama Okulu, Kütahya, Türkiye

Öz

Kudüs, Batı edebiyatında önemli bir sembol olmakla birlikte, yalnızca Batı'nın kendi kültürel, dinî ve tarihsel bakış açısını değil, aynı zamanda farklı edebiyat geleneklerini ve kültürlerarası ilişkileri de yansıtmaktadır. 19. yüzyıldan günümüze Batı edebiyatındaki Kudüs teması, yalnızca Hristiyanlığın kutsal toprakları olarak değil, Batı ile Doğu arasındaki ilişkilere dair derin bir anlam taşıyan şehir olarak da işlenmiştir. 19. yüzyıldan sonra, özellikle Sanayi Devrimi, sömürgecilik ve dinî düşüncelerin evrimi, Kudüs'ün edebi temsillerine de yansımıştır. Bu çalışma, Batı edebiyatındaki Kudüs anlayışındaki değişiklikleri anlamak, çeşitli kültürel ve dini geleneklerin Kudüs'e yüklediği anlamları karşılaştırmak, Kudüs'ün farklı edebi geleneklerde nasıl bir simge haline geldiğini keşfetmek ve Batı düşüncesinde kutsal şehir imajının toplumsal ve bireysel düzeydeki etkilerini değerlendirmek açısından önemlidir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, 19. yüzyıldan günümüze Batı edebiyatındaki Kudüs temalarını İngiliz, Fransız, Alman ve Amerikan edebiyatları ile karşılaştırmalı biçimde incelemektir. Bu çalışmada, nitel araştırma, metin analizi ve karşılaştırmalı edebiyat yöntemi kullanılmıştır. Seçilen 19. yüzyıl ve sonrası yazarlarının Kudüs hakkındaki eserleri incelenmiş ve bu eserler arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Bulgulara göre William Blake'in (1757-1827) *Kudüs* adlı eserinde Kudüs, İngiltere'nin manevî ve kültürel kimliğini simgeleyen bir figürdür. Blake, Kudüs'ü idealize ederken, İngiliz halkının ruhsal uyanışını ve toplumsal dönüşümünü simgeleyen bir şehir olarak sunar. Özellikle 19. yüzyılda, Romantizm hareketiyle birlikte Kudüs, İngiliz şairleri tarafından hem kutsal bir mekân hem de batılılaşmış bir ideolojinin simgesi olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda, Batı'nın Doğu'ya bakışı ve Kudüs'ün Batılıların gözündeki mistik çekiciliği işlenir. François-René de Chateaubriand'ın (1768-1848) "Paris-Kudüs Yolculuğu" adlı seyahatnamesinde Kudüs, Batı'dan Doğu'ya yapılan bir yolculuğun simgesel bir parçası olarak yer alır. Gustave Flaubert'in (1821-1880) seyahat notları ise Kudüs'ü daha çok tarihsel ve gerçekçi bir bakış açısıyla ele alır. Kudüs, O'nun için yalnızca bir dinî merkez değil, aynı zamanda tarihsel, sanatsal ve kültürel bir ilham kaynağıdır. Fransız edebiyatında Kudüs, çoğunlukla Hristiyanlıkla ilişkili olarak hem kutsal bir merkez hem de Orta Doğu'nun kültürel zenginliğinin sembolü olarak ele alınmıştır. Alman edebiyatında Heinrich Heine'nin (1797-1856) şiirlerinde Kudüs, Yahudi kimliği ve dinî inançlarla ilişkili bir sembol olarak ortaya çıkar. Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832), Kudüs'ü dinî bir değer ve doğa ile iç içe geçmiş bir ideal olarak sunar. Alman yazarlar, Kudüs'ü yalnızca dinî bir mekân olarak değil, Batı düşüncesinin gelişimi açısından da önemli bir şehir olarak ele almışlardır. Amerikan edebiyatında ise Herman Melville (1819-1891), *Clarel* adlı eserinde Kudüs'ü hem fiziksel hem de ruhsal bir hedef olarak ele alır. Mark Twain'in (1835-1910) *Yurtdışındaki*

Masumlar adlı eserinde ise Kudüs, Batılı gözlemcinin hayal kırıklıklarıyla dolu mizahî bakış açısıyla anlatılır. İngiliz edebiyatında Kudüs, genellikle manevî bir arayışın ve kültürel kimliğin simgesi olarak karşımıza çıkarken; Fransız edebiyatı, romantik bir hayal ve kutsal bir şehir olarak ele alır. Alman edebiyatında Kudüs daha çok kültürel ve dinî bir birikim, Amerikan edebiyatında ise kutsal bir hedef olarak tasvir edilmiştir. Sonuç olarak, Kudüs'ün Batı edebiyatındaki temsili, sadece Batı'nın tarihsel ve dinî geçmişini değil, aynı zamanda Batı ile Doğu arasındaki kültürel ve ideolojik sınırları da yansıtmaktadır. Kudüs'ün temsili sadece Batı edebiyatı ile sınırlı kalmayıp, Doğu edebiyatlarıyla da karşılaştırılabilir. Kudüs'ün edebi temsillerini öğreten dersler, öğrencilerin dinî ve kültürel farklılıkları daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Bu çalışma, Batı edebiyatında Kudüs'ün manevi ve kültürel temsillerine dair daha geniş bir anlayış geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Batı Edebiyatı, Dinî Semboller, Kudüs, Kutsal, Kültürel Etkileşim.

The Heart of the East, the Pen of the West: The Spiritual Map of Jerusalem in Western Literature

Glten AKGL

<https://orcid.org/0000-0002-0476-6826>

gulakgul5@gmail.com

Ministry of National Education of the Republic of Turkey

Kütahya/Simav Special Education Application School, Kütahya, Türkiye

Abstract

Jerusalem is a pivotal symbol in Western literature, and it reflects not only the West's own cultural, religious, and historical perspective but also different literary traditions and intercultural relations. From the 19th century to the present, the theme of Jerusalem in Western literature has been processed not only as the holy land of Christianity but also as a city that carries a deep meaning regarding the relations between the West and the East. After the 19th century, especially the Industrial Revolution, colonialism, and the evolution of religious ideas were also reflected in the literary representations of Jerusalem. This paper is prominent in terms of understanding the changes in the comprehension of Jerusalem in Western literature, comparing the meanings attributed to Jerusalem by various cultural and religious traditions, discovering how Jerusalem became a symbol in different literary traditions, and evaluating the social and individual effects of the holy city image in Western thought. In this context, the aim of this paper is to examine the themes of Jerusalem in Western literature from the 19th century to the present in a comparative manner with English, French, German, and American literature. In this paper, qualitative research, textual analysis, and comparative literature methods were used. The works of the selected 19th century and later writers on Jerusalem were examined, and comparisons were made between these works. According to the findings, in William Blake's (1757-1827) work *Jerusalem*, Jerusalem is a figure that symbolizes the spiritual and cultural identity of England. While idealizing Jerusalem, Blake presents it as a city that symbolizes the spiritual awakening and social transformation of the English people. Especially in the 19th century, with the Romanticism movement, Jerusalem was used by English poets both as a sacred place and as a symbol of a westernized ideology. In this context, the West's view of the East and the mystical appeal of Jerusalem in the eyes of Westerners are discussed. In François-René de Chateaubriand's travelogue (1768-1848) *Paris-Jerusalem Journey*, Jerusalem is included as a symbolic part of a journey from the West to the East. Gustave Flaubert's (1821-1880) travel notes, on the other hand, deal with Jerusalem from a more historical and realistic perspective. Jerusalem was not only a religious center for him but also a source of historical, artistic, and cultural inspiration. In French literature, Jerusalem was mostly considered both a sacred center associated with Christianity and a symbol of the cultural richness of the Middle East. In German literature, Jerusalem emerged as a symbol associated with Jewish identity and religious beliefs in Heinrich Heine's (1797-1856) poems. Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) presented Jerusalem as a religious value and an ideal intertwined with nature. German writers treated Jerusalem not only as a religious place but also as a prominent city in terms

of the flowering of Western thought. In American literature, Herman Melville (1819-1891) treated Jerusalem as both a physical and spiritual destination in his work *Clarel*. In Mark Twain's (1835-1910) work *The Innocents Abroad*, Jerusalem is portrayed from the humorous perspective of a Western observer filled with disappointment. In English literature, Jerusalem is often seen as a symbol of spiritual quest and cultural identity, while French literature depicts it as a romantic dream and a sacred city. In German literature, Jerusalem is more often depicted as a cultural and religious accumulation, while in American literature, it is depicted as a sacred goal. As a result, the representation of Jerusalem in Western literature reflects not only the historical and religious past of the West but also the cultural and ideological boundaries between the West and the East. The representation of Jerusalem is not limited to Western literature but can also be compared to Eastern literature. Courses that teach the literary representations of Jerusalem can help students better understand religious and cultural differences. This paper can contribute to the flourishing of a broader comprehension of spiritual and cultural representations of Jerusalem in Western literature.

Keywords: Western Literature, Religious Symbols, Jerusalem, Sacred, Cultural Interaction.